

УДК 37.091.2

Микола Піддячий
ORCID iD 0000-0001-6571-1450

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
бульв. І. Шамо, 18/2, 02154 м. Київ, Україна
pmi2005@ukr.net

ОСВІТА І НАУКА УКРАЇНИ У ВИМІРІ ГРОМАДЯНСЬКИХ СУСПІЛЬСТВ: СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ

У статті обґрунтовано: соціально-професійну орієнтацію особистості конкурентоспроможної на ринку праці в умовах швидкозмінного середовища глобалізованого життєвого простору в контексті інтеграції освіти і науки України в європейський простір громадянських суспільств; культурологічну основу соціально-професійної орієнтації; необхідність проектування багатогранного життєвого простору людини з метою формування її психологічного досвіду; змінний характер складових змісту соціально-професійної орієнтації й вимог до підготовки особистості на етапах вікового розвитку; підходи до формування змісту освіти і організації навчально-виховного процесу в закладах освіти.

Ключові слова: громадянські суспільства; здібності; інтеграція; конкурентоздатність; компетентність; продуктивність; психологічний досвід; розвиток; самовиховання; самореалізація; свідомість; соціалізація.

Вступ. Наукове обґрунтування соціально-професійної складової підготовки особистості та суспільства до життя і праці в глобалізованому, конкурентному просторі в контексті інтеграції освіти і науки України в європейські громадянські суспільства є важливим для розв'язання суперечностей між: соціальним замовленням якісної підготовки особистості, конкурентоспроможної на ринку праці і недостатнім рівнем її реальної підготовки до соціально-професійної взаємодії в умовах швидкозмінного середовища глобалізованого життєвого простору громадянських суспільств; значним обсягом інформації і технологій в умовах швидкозмінності життєвих процесів та неадаптованістю інфраструктури освіти і науки у напрямі соціально-професійного становлення особистості на етапах вікового розвитку.

Філософські, психологічні, педагогічні засади підготовки особистості до життя та праці у різні часи прагнули розробити І. Бех, П. Блонський, М. Боришевський, Л. Виготський, С. Гончаренко, І. Зязюн, Г. Іванюк, П. Каптерев, О. Коберник, В. Кремень, А. Макаренко, Г. Сковорода, В. Сидоренко, Г. Терещук, М. Тименко, Д. Тхоржевський, К. Ушинський та ін. В. Сухомлинський вважав першочерговою умовою формування громадянина організацію емоційно насиченого продуктивного трудового життя в умовах соціуму, який ефективно впливає на формування громадянських якостей і цінностей особистості.

Мета статті – теоретичне обґрунтування та розробка системи соціально-професійної орієнтації в умовах інтеграції освіти і науки України в

європейські громадянські суспільства. Відповідно до мети виокремлено такі основні завдання: проаналізувати стан соціально-професійної орієнтації; з'ясувати теоретичні засади створення системи соціально-професійної орієнтації, сприятливої для підготовки особистості до адаптації, індивідуалізації та інтеграції в умовах ринку праці громадянського суспільства; теоретично обґрунтувати систему соціально-професійної орієнтації особистості в умовах інтеграції в громадянські суспільства.

Соціально-професійна орієнтація. Громадянські суспільства Європи та світу, які на культурологічній основі в процесі інтеграції: керуватимуться національними інтересами, усвідомлюючи вплив світових глобалізаційних процесів на сукупність людей, об'єднаних певними відносинами, обумовленими історично змінним способом виробництва матеріальних і духовних благ; розвиватимуть освіту і науку; формуватимуть патріотичні погляди й переконання; системно використовуватимуть сучасні технології та цілеспрямовано розроблятимуть нові; виховуватимуть та розвиватимуть в особистості сукупність формально-логічних, мовних, змістово-методологічних і естетичних знань, умінь і навичок, які проявлятимуться в інтелектуальній діяльності; залучатимуть молоде покоління до трудової діяльності з метою їх розвитку; соціалізуватимуть відповідальну за свої дії компетентну особистість, навчену логічно мислити й саморозвиватися, займатися самоосвітою і самовихованням, здатну користуватися автентичним інформаційним простором та приймати на основі цього адекватні

прогресивні рішення, змінюючи життя на краще – домінуватимуть у суспільних відносинах і соціально-економічних просторах та матимуть завдяки цьому стійку динаміку випереджального розвитку в особистісному та суспільному відношеннях.

Модератори проектів динамічної інтеграції України в громадянські суспільства на початковому етапі мають забезпечити поступ людини, суспільства та держави на культурологічній основі. Це дасть можливість суб'єктам взаємодії знаходитися в просторі прогнозованого розвитку, що мінімілізує ризики хаотичної боротьби з негативізмом в яких вони перебувають у процесі неспроєктованої співпраці. Для того щоб не потрапляти в такий небезпечний простір необхідний системний погляд на цілі і засоби діяльності, спрямовані на забезпечення прогнозованих очікуваних результатів в процесі реалізації безперервної програми розвитку людини, суспільства, держави, їх спроєктовану трансформацію та самоідентифікацію на рівні регіонального і світового глобалізованого простору.

Фахівці освітнього і наукового просторів мають забезпечити динаміку тенденцій стремління особистості, суспільства та держави до європейських та світових цивілізаційних стандартів шляхом вступу до «прогресивних союзів», що в означеній частині, може в майбутньому поетапно забезпечувати виконання частини завдань наближення до самодостатніх ідейно і духовно інтегрованих громадянських суспільств. В розроблених концепціях світового устрою та соціально-економічного господарювання означені суспільства знаходяться на найвищій щаблі особистісного та суспільного розвитку.

Проектування інтеграції освіти і науки в громадянські суспільства на культурологічній основі передбачає забезпечення усталених стандартів та критеріїв, які характеризують оцінку якості світового господарства за наявністю видів капіталу. А саме: агросировинні суспільства й економіки, базовані на ресурсно-видобувному капіталі; науково-технологічні й індустріально-промислові, керовані індустріально-промисловим капіталом; інформаційно-комунікативні суспільства з надмобільною торгово-фінансовою економікою, керованою капіталом знань, інтелекту; ідейно й духовно інтегровані суспільства тощо. Оскільки, ринкова продуктивність і додана вартість на продукцію у цих суспільствах різна Україна має розвинути освітній і науковий простір до конкурентоздатного рівня та збалансувати соціально-економічний простір, забезпечуючи його потрібними для всіх галузей трудовими ресурсами.

Розробниками проектів накопичення та використання трудових ресурсів є відповідні освітні і наукові структури. Оскільки трудові ресурси формуються на протязі значного терміну маємо убезпечити вплив некомпетентних струк-

тур на цей безперервний процес. У державному управлінні структура, яка відповідає за якість трудових ресурсів, у відповідності до запиту ринку праці, повинна домагатися від всіх учасників його формування виконання зобов'язань із забезпечення продуктивних сил у відповідності до динаміки розвитку соціально-економічного простору. Особливо це стосується виробництва високотехнологічної продукції з високою доданою вартістю до яких пред'являються особливі вимоги у процесі технологізації робочих місць. Зазначимо, що реалізація такої продукції дуже вигідна як на зовнішньому, так і внутрішньому ринках.

Сучасний полікультурний світ, зазначає І. А. Зязюн, особливо у високорозвинених країнах, має інноваційний тип прогресу, який ставить вимоги до людини та її діяльності на новому рівні розвитку цивілізації (Зязюн І. А., 2008, с. 442). З огляду на зазначене, вчені та педагоги мають спроєктувати освіту, яка на достатньому рівні конкурентоздатності готуватиме людину до життя та праці в швидкозмінному просторі.

В інтеграційному процесі багатогранний життєвий простір людини формує її психологічний досвід, який у процесі побудови особистісної траєкторії має аналізуватися та структурується за якісними і ціннісними ознаками. Цей безперервний процес стимулює розвиток психологічної сфери особистості на всіх етапах вікового розвитку (онтогенезу) (Виготский Л. С., 1991, с. 233). У зв'язку з цим, особливого значення в процесі становлення особистості набуває забезпечення «єдності соціального і природного, загального й індивідуального, прав і обов'язків, регламентації і творчості, знань і практики ... .. співвідношення виховання і навчання: виховання базується не на знанні, а на життєвому досвіді» (Макаренко А. С., 2007, с. 11). Ці обставини стимулюють розробку та впровадження в практику безперервної освіти навчально-виховних систем, які у процесі життя людини поряд із формуванням якостей успішного засвоєння знань забезпечуватимуть формування потреби навчання впродовж життя та створюватимуть умови для системного використання отриманих знань в практичній діяльності на побутовому, професійному та соціальному рівнях.

Вирішення цієї проблеми, в традиційно сформованій ціннісній ієрархії, завжди ускладнюватиме процес глобалізації. Очевидно, що жодна країна не може бути успішною якщо вона не співпрацює з цивілізованим світовим співтовариством. У зв'язку з цим, в теоретичному і практичному відношеннях маємо вирішити проблему продуктивної суб'єктної взаємодії охоплюючи всі сфери, які забезпечують життєдіяльність людини і суспільства. А саме: економічна з акцентуванням на розбудову ринкових відносин; політична – проектування та реалізація демократичного типу життя людини та суспільства; духовна сфера – виокремлення та продукування

ня ціннісних пріоритетів людини та суспільства; професійна – набуття професійного досвіду та компетентностей, які вона використовуватиме в професійній діяльності; соціальна – проектування життєвого шляху і побудова міжособистісних стосунків у суспільстві в процесі суб'єкт-суб'єктної, суб'єкт-об'єктної та об'єкт-суб'єктної взаємодії.

Процес світової глобалізації завжди загострюватиме конкуренцію і не лише в економіці, а й в інших сферах суспільного життя. «У результаті процесів глобалізації утворився багатополісний простір, який ґрунтується на різних економічних, соціально-політичних і культурних моделях... . . . ми є свідками переходу людства до нового способу буття, складності, непередбачуваності, нелінійності якого свідчать про потребу в переході до іншого типу мислення, яке можна назвати творчим, продуктивним, інноваційним. . . чим сильніше розвинена загальна креативність мислення, тим більше можливостей у вивченні спеціальних сфер, у мобілізації знання в цілому і в кожному конкретному випадку. В процесі освіти повинна розвиватися природна здатність розуму ставити і вирішувати найважливіші проблеми. . . » (Кремень В. Г., 2012, с. 347).

В цій конкуренції важливо системно формувати в молодого покоління якості національного єднання та почуття патріотизму. Молодь маємо вчити не лише на яких засадах максимально об'єднується країна навколо національних інтересів у всіх сферах життєдіяльності людини та суспільства, а й умінню захищати ці інтереси у процесі тісної співпраці чи на етапі загострення конкуренції з країнами світового співтовариства. В Україні події останнього часу показали, що такий підхід забезпечуватиме на першому етапі шлях до виживання суспільства і держави в екстремальних умовах, а у подальшому шлях до динамічного розвитку.

Пріоритетним же напрямом розбудови сільської школи в ринкових умовах є приведення форм і змісту фахової підготовки вчителя у відповідність із суспільними вимогами. Значущим є вплив оновленого змісту загальної середньої освіти на подолання суперечностей між вимогами суспільства, що розвивалось на ринкових умовах, та потребами особистості в доступі до якісної освіти для входження в комунікацію постіндустріального суспільства й життєдіяльності в соціокультурному середовищі села (Іванюк Г. І., 2015, с. 11). У зв'язку з тим, що однією із основних цілей культурологічної підготовки майбутнього педагога є розвиток його особистості, то доцільно щоб вона здійснювалася відповідно до її структури (Піддячий В. М., 2015, с. 53).

Одним із засобів, який допоможе вирішити частку зазначених проблем є соціально-професійна орієнтація особистості на етапах вікового розвитку. Вона має по-перше допомогти включитися в різноманітне життя, а по-друге допомогти громадянину України підвищувати рівень конкурентоспроможності в глобалізованому

просторі, щоб успішно взаємодіяти зі світом як на рівні матеріального виробництва, так і на рівні людського взаєморозуміння і поваги один до одного та суспільств і держав, які вони представляють. Підготовка такої людини потребує вирішення багатьох завдань узагальненої світоглядної та спеціальної підготовки, а також вивчення англійської мови із спеціалізацією у відповідній галузі обраній для діяльності. Втім, важливо допомогти особистості у власному становленні та розкритті талантів у гармонії із закономірностями і тенденціями розвитку природи, людини та світу (Іонова О. М., 2015, с. 36).

У зазначеному контексті соціально-професійна орієнтація розглядається як комплексна науково обґрунтована система залучення до реалізації особистісних і громадських значущих цілей, формування цінностей і розбудови відносин, яка цілеспрямовано використовується для досягнення мети: засвоєння та застосування певної системи знань і норм, які дають змогу повною мірою функціонувати в суспільстві; формування соціально-професійного досвіду; гармонізованого розвитку; реалізації творчого потенціалу, здібностей, задатків тощо. Соціально-професійна орієнтація має філософський, психологічний, педагогічний, соціальний та економічний освітні компоненти, які активізують психологічну діяльність особистості стосовно усвідомлених потреб і умов їх задоволення на засадах синергетичної парадигми, спрямованої на розв'язання лінійних і нелінійних завдань, утворення компетентностей на різних етапах розвитку з урахуванням вікових особливостей, що дають можливість існувати в умовах мінливого глобалізованого простору в особистісному й суспільному аспектах відповідно до соціальної зрілості та статусу, пов'язаного з професійною належністю.

Для досягнення мети соціально-професійної орієнтації застосовують інтегративні види технологій у сукупності методів, прийомів та впливів спрямованих на сприяння саморозвитку особистості, активізацію її зусиль упорядковується сукупність процедур й операцій, за допомогою яких реалізується певний соціально-професійний проєкт або конкретна ідея реорганізації, модернізації чи вдосконалення взаємодії з ринком праці. Технології соціально-професійної орієнтації відображають прикладний аспект, особливостями якого є: гнучкість, що виявляється в періодичній зміні змісту та форм на рівні суб'єктно-об'єктної, об'єктно-суб'єктної та суб'єктно-суб'єктної взаємодії; неперервність, яка визначається потребою постійної взаємодії з особистістю; циклічність повторення етапів, стадій, процесу взаємодії з вихованцем; дискретність технологічного процесу, що відображається в нерівномірності впливу на різних етапах взаємодії; непрогнозованість очікуваних результатів унаслідок стихійних, спон-

танних процесів у соціумі. Ефективність процесу технологізації соціально-професійної орієнтації полягає в: неперервності й наданні цільової спрямованості; оптимізації соціально-професійної діяльності; гарантуванні сталості соціально-професійної спрямованості; формуванні механізмів саморегуляції; забезпеченні сприятливих умов для реалізації визначеної мети тощо.

У процесі соціально-професійної орієнтації визначається сукупність умов, що цілеспрямовано впливають на життєдіяльність особистості, її свідомість і поведінку з метою формування певних якостей, переконань, ціннісних орієнтацій та потреб. Вона сприяє соціалізації особистості, усвідомленню себе людиною, котрій близькі та зрозумілі інтереси інших. Доцільність створення системи соціально-професійної орієнтації для успішної адаптації, індивідуалізації та інтеграції особистості пов'язана з: трансформацією зусиль суб'єктів діяльності шляхом закріплення взаємозв'язку компонентів навчально-виховного процесу (цільового, змістового, організаційного, діяльнісного, продуктивного); розширенням діапазону можливостей впливу на особистість завдяки залученню до процесу освоєння природного й соціально-професійного середовищ; проектуванням умов саморозвитку, самореалізації та самоствердження особистості, що сприяє її самовираженню, вияву неповторної індивідуальності, гуманізації ділових і міжособистісних стосунків тощо.

Соціально-професійна орієнтація здійснюється як стихійно, наприклад, через соціум і народну педагогіку, так і цілеспрямовано, шляхом спеціально організованого впливу і взаємодії навчальних закладів і сім'ї, різних виховних інституцій. Зміст освіти й державні вимоги до рівня соціально-професійної орієнтації та формування в умовах освітнього простору якостей, цінностей і компетентностей особистості мають регулюватися Державними стандартами в залежності від ступеня розвитку суспільства, цілей освіти, мети навчання та перспектив застосування очікуваних результатів навчання. Їй властиві: громадянська спрямованість; орієнтація на розвиток соціально значущих цінностей фахівців – професійного обов'язку, готовності до колективної роботи, уміння приймати рішення та нести за них відповідальність; неперервний саморозвиток; професійне самовдосконалення впродовж життя тощо.

З огляду на закономірні зв'язки між метою, засобами та результатами соціально-професійно спрямованого навчання й умовами їх застосування змінний характер мають складові змісту освіти й вимоги до підготовки особистості на етапах вікового розвитку. А саме:

1. Трудова діяльність та її інфраструктура: закони управління трудовою діяльністю; мета, завдання, види, класифікація й об'єкти, на які спрямована ця діяльність; регіональні та державні об'єкти до-

кладання трудової діяльності; шляхи й форми забезпечення трудовими ресурсами (продуктивними силами); соціальна значущість та економічні результати трудової діяльності; природозбереження;

2. Праця людини: предмети та знаряддя праці; професії та трудовий процес у найпоширеніших сферах діяльності; вплив наявних умов на результати праці; етичні норми поведінки у процесі праці;

3. Професійна культура: організація трудового процесу; розвиток професійної творчості; дотримання трудової етики; здоров'язбереження;

4. Професійна орієнтація: оптимізація процесу професійного самовизначення з урахуванням індивідуально-психологічних характеристик, показників професійної придатності на основі структури ринку праці; формування компетентностей для визначення та коригування професійної траєкторії, зважаючи на показники і критерії професійної придатності та відповідності потребам ринку праці в кадрах;

5. Господарювання у побуті: використання наявних засобів у процесі ведення домашнього господарства; аналіз стану сімейної економіки, визначення її критеріїв та покращення показників;

6. Підприємницька діяльність: структура підприємницької діяльності, її умови та критерії оцінювання;

7. Соціально-професійна взаємодія на ринку праці: планування проектів, їх організація та реалізація; оцінювання отриманих результатів.

Структура, зміст й обсяг інформації соціально-професійно орієнтаційного характеру для вищої школи та системи підвищення кваліфікації розробляються відповідно до цілей освіти, мети навчання, засобів навчально-виховної діяльності згідно з усвідомленими потребами людини, її світоглядних і громадських якостей, а також перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури, мистецтва. Головною метою соціально-професійної орієнтації на етапах вікового особистісного розвитку є приведення у відповідність фахового та посадово-функціонального рівня компетентностей із потребами та вимогами суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку. У процесі підвищення кваліфікації соціально-професійна орієнтація збільшує міру усвідомлення фахових задач і завдань та способів і технологій їх найпродуктивнішого розв'язання у предметній діяльності, а отже, за рахунок усвідомлення, пізнання, освоєння на вищому рівні відбувається процес висхідного руху ступеня фахової підготовленості.

Соціально-професійна орієнтація особистості потребує побудови регіонального освітнього середовища, спрямованого на виховання та розвиток відповідальної за свої дії особистості. Процес виховання і навчання такої особистості забезпечується співпрацею науки і освітньої практики, результатом якої є побудова освітньо-наукових і ви-

ховних систем на основі педагогічних законів, закономірностей, принципів.

Варто підкреслити, що у процесі підготовки особистості до життя та праці соціально-професійна орієнтація вирішує проблеми налагодження «закономірних зв'язків між ціллю і наявними засобами навчально-виховної діяльності, а також між педагогічними засобами і результатами їх застосування» (Гончаренко С. У., 2012, с. 23). Дослідження суперечностей цих взаємозв'язків та проектування й реалізація умов перебігу педагогічних процесів, структурних елементів видів педагогічної діяльності, критеріїв, вимог, меж, функцій є основним завданням педагогічної теорії і практики.

Створення ситуації, в якій особистість постійно розвиватиметься, зростатиме, дозріватиме вимагає: розробки основних універсальних компетентностей для українського суспільства, що потребує узгодження з цінностями і напрямками розвитку; розчленування компетентностей за категоріями узагальненості й конкретності, індивідуальності і колективності, базовості, важливості, пересічності тощо; практичної реалізації завдань довгострокової стратегії і переходу від предметно-орієнтованого до особистісно орієнтованого навчання; побудови ментальної навчально-виховної моделі на культурологічній основі.

На основі визначених перспектив розвитку зміст і організація навчально-виховного процесу в закладах освіти має базуватися на таких підходах: формування вихідних знань і результатів їх застосування; зосередження педагога на здібностях і психофізіологічних можливостях особистості; диференційований підхід у процесі розподілу навчального навантаження; передбачення прогнозованої гнучкості, ґрунтованої на різних типах і рівнях територіально-місцевої автономії у рамках загальноприйнятих принципів та стандартів якості; відкритість і доступність для суспільства; стимулюванні розвитку здібностей вищого порядку, набуття соціальних, психоемоційних, технологічних, практичних, моторних, художніх та інших умінь; зосередження педагога на прогресивно-виховному оцінюванні; домінування підходів, орієнтованих на активну участь вихованця, його співпрацю і взаємодію з педагогом; перевага комплексних підходів, які сприяють встановленню зв'язків між теорією та практикою, а також допомозі педагога у застосовуванні знань і вирішенні при цьому певних практико орієнтованих завдань; організація особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу; проектування наступності у системі безперервної освіти.

Розробляючи зміст освіти слід ретельніше аналізувати міжнародні освітні моделі й системи, а при відборі окремих складових, з метою навіть часткової трансформації в українське освітнє середовище, звертати увагу не лише на їх ефективність в міжнародному освітньому просторі, а й на тенденцію

змін суспільних і соціально-економічних відносин. Через аналіз історично сформованих просвітницьких процесів необхідно трансформувати в майбутні навчально-виховні моделі і системи кращі здобутки української і світової психопедагогіки, переглянувши основні освітні складові з метою коригування на новій культурологічній базі. В умовах систематизованого полікультурного простору такий підхід забезпечить поступ до нового рівня духовного, суспільного та соціально-економічного розвитку. Рівень же задоволення потреб особистості й суспільства перебуває в прямій залежності від соціально-професійного спрямованого змісту освіти і динаміки розвитку навчальних досягнень особистості на певних вікових етапах.

Висновки:

1. Запропонована система соціально-професійної орієнтації в умовах інтеграційних процесів дає змогу сформуванню не лише когнітивну складову психологічної сфери особистості, а й операційно-технологічну, мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову, що забезпечить їй високий рівень самоорганізації і самоуправління в процесі життя та професійної діяльності;

2. Джерелом, яке забезпечує креативність особистості, є мотиви самоактуалізації в обраних сферах діяльності. Одним із механізмів виникнення таких мотивів є система соціально-професійних ціннісних орієнтацій особистості та їх педагогів і наставників, в якій домінують роль відіграють гуманістична спрямованість кваліфікованої діяльності фахівця і його соціальна відповідальність;

3. В сучасних умовах соціально-економічного господарювання необхідним для особистості, суспільства та держави є системні процеси на ринку праці, які спрямовані на обслуговування загальнолюдських цінностей та технологій матеріального і нематеріального виробництва. У зв'язку з цим, науковці та практики мають розробити та впровадити диференційовану освітню модель, яка забезпечить формування особистості конкурентоздатної на ринку праці;

4. Правильно створені умови праці позитивно впливають на особистість вихованця, розкривають в її позитивні риси і властивості, формують якості і цінності, сприяють вихованню дисциплінованості. У зв'язку з цим, сучасні умови життя вимагають принципів дій та міркувань по суті від тих фахівців, які знають проблему дещо глибше, бачать істотні шляхи її вирішення, а значить усвідомлюють необхідні зв'язки і відношення.

5. На сучасному етапі розвитку одержання нових знань про соціально-професійний простір, з метою використання особистістю і громадянським суспільством, знаходиться на стику різних наук, зокрема, філософії, логіки, загальної та соціальної психології, педагогіки, соціології, економіки, фізіології вищої нервової системи тощо.

Викладена інтерпретація соціально-професійної орієнтації в контексті інтеграції освіти і науки України в європейський простір громадянських суспільств допоможе зрозуміти її особистісну й суспільну значущість. Разом з тим, подальшого дослідження потребує: проектування цілей освіти і мети навчання у відповідності до особистісної значущості і суспільної необхідності на даному етапі розвитку; обґрунтування форм, методів і

засобів підготовки до життя та праці; проектування процесу формування компетентностей як у системному вигляді, так і у відповідності до принципів галузевості суспільного виробництва; шляхи забезпечення прогнозованих результатів освітньої діяльності; передбачення кінцевих результатів навчання та проектування перспективності їх застосування.

Література

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1991. – 479 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення / С. У. Гончаренко. – Рівне : Волинські обереги, 2012. – 192 с. – С. 56–57.
3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія / І. А. Зязюн. – К.; Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с. – С. 438-450.
4. Іванюк Г. І. Організаційні аспекти підготовки вчителя сільської школи в контексті становлення системи освіти України [Електронний ресурс] / Г. І. Іванюк // Електронне наукове фахове видання «Теорія та методика управління освітою». – № 1, 2015. – 16 с. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_17/5.pdf
5. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму : монографія / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн; Національна академія педагогічних наук України. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 368 с.
6. Макаренко А. С. Школа жизни, труда, воспитания: учеб. кн. по истории, теории и практике воспитания. Ч. 1: Деловые и личные письма, статьи 1921 – 1928 гг. / А. С. Макаренко; сост. и коммент. А. А. Фролов, Е. Ю. Илалудинова. – Н. Новгород: Волго-Вятская академия гос. службы, 2007. – 361 с.
7. Піддячий В. М. Обґрунтування змісту культурологічної підготовки майбутнього педагога / В. М. Піддячий // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К.: ТОВ ВП «Едельвейс», 2015. – № 1-2. – С. 52-58.
8. Ionova O. M. The formation of person's health: experience of Waldorf School. // Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports, 2013, vol.10, pp. 35-40, DOI:10.6084/m9.figshare.775337.

ИНТЕГРАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ В ГРАЖДАНСКИЕ ОБЩЕСТВА: СОЦИАЛЬНО-ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ОРИЕНТАЦИЯ

Поддячий Николай, доктор педагогических наук, профессор, профессор кафедры педагогики и психологии Педагогического института, Киевский университет имени Бориса Гринченко, бульв. А. Давыдова, 18/2, 02154 г. Киев, Украина, pmi2005@ukr.net

В статье обосновано: социальную-профессиональную ориентацию личности конкурентоспособной на рынке труда в условиях быстроизменяющейся среды глобализирующегося жизненного пространства в контексте интеграции образования и науки Украины в мировое пространство гражданских обществ; культурологическая основа социально-профессиональной ориентации; построение многогранного жизненного пространства человека с целью формирования его психологического опыта; переменный характер составляющих содержания социально-профессиональной ориентации и требований к подготовке личности на этапах возрастного развития; подходы к формированию содержания образования и организации учебно-воспитательного процесса в учебных заведениях.

Ключевые слова: гражданское общество; интеграция; компетентность; конкурентоспособность; производительность; развитие; самовоспитание; самореализация; сознание; социализация; способности.

INTEGRATION OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE IN CIVIL SOCIETY: SOCIAL AND PROFESSIONAL ORIENTATION

Piddiachyi Mykola, Doctor of science in Pedagogics, professor, professor of the Department of Pedagogics and Pshychology of Pedagogical institute, Borys Grinchenko Kyiv University, Davydova boulevard, 18/2, 02154 Kyiv, Ukraine, pmi2005@ukr.net

Civil society should be guided by national interests, realizing the impact of globalization on world aggregate of people united by certain relationships, due to historically variable mode of production of material and spiritual

wealth. In the process of providing living space self-contained society, develop education and science; will form patriotic attitudes and beliefs; systematically use modern technologies and develop new targeted; cradle and develop the personality of a set of formal logic, language, content and aesthetic and methodological knowledge and skills that will be demonstrated in intellectual activity; attract the younger generation to work for their development; will socialize responsible for his actions competent person trained to think logically and self-development, self-education and self, able to enjoy authentic information space and to take appropriate on the basis of progressive solutions, changing lives.

Socio-professional training component of the individual and society to live and work in a globalized, competitive space solves the contradiction between: social order quality training personality and insufficient preparation for its real social and professional interaction; amount of information and technology in terms fast-changing life processes and non-adaptation of educational infrastructure towards social and professional development of the individual stages at the age of.

In this article grounded: socio-professional orientation of the individual competitive in the labor market in terms of rapidly changing globalized environment of living space in the context of integration of education and science of Ukraine into space of civil society; cultural foundation of social and professional orientation; the need to design multifaceted human living space to form its psychological experience; variable nature of the content components socio-professional orientation and training requirements for individual stages of age development; approaches to shaping educational content and organization of educational process in educational institutions.

Keywords: ability; civil society; competitiveness and competence; consciousness; development; integration; productivity; self-realization; socialization.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2016

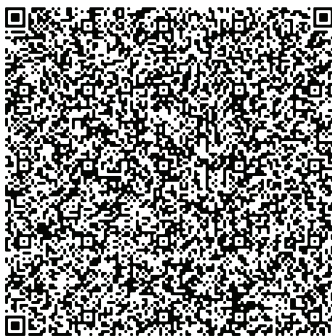
Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 37.014:796.011.1(438)

Олександр Мозолєв

ORCID iD 0000-0002-3677-4433

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної підготовки і спорту,
професор кафедри теорії і методики фізичної культури та валеології,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139, 29013 м. Хмельницький, Україна
mozoliev64@mail.ru

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ПОЛЬЩІ

У статті проведений аналіз поглядів польських науковців на процесуальні підходи в управлінні якістю освіти, розкрито їх зміст в роботі Державної Акредитаційної Комісії Польщі, який дозволяє провести оцінку діяльності закладу освіти та представити результати в структурованому вигляді. Сформовано авторське бачення поняття «якість управління розвитком освіти в сфері фізичною культурою і спорту Польщі». Встановлено, що процесуальний підхід до управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту Польщі – це сукупність та взаємодія правових, нормативних, адміністративних впливів на суб'єкти системи управління, які використовуються з метою корегування їх діяльності. Визначені принципи побудови процесуальної моделі управління якістю освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі.

Ключові слова: модель; освіта; процесуальний підхід; управління; фізична культура; якість.

Вступ. Освіта в сфері фізичної культури і спорту визначена однією із пріоритетних напрямів і найважливіших складових загальної освіти людини, яка забезпечує створення передумов до перманентного удосконалення рівня соціальної активності, рівня здоров'я, творчого довголіття, трудового потенціалу та фізичної підготовки особистості впродовж усього життя. Управління освітою не може

бути ефективним без ефективної реалізації програм розвитку, своєчасного корегування процесів вдосконалення та контролю за якістю її функціонування. Концепція управління розвитком освіти в Польщі передбачає уніфікацію та стандартизацію процесів забезпечення, контролю та управління якістю. На думку польських науковців (Беднарчик Х., 1997, с. 71; Хамрол А., Мантура В., 1998, с. 49; Хер-